

Køkkenet som identitetsmarkør - Hvad fortæller dit køkken om dig

Stine Laurfelt Nielsen

Indledning

Køkkenet er i dag hjemmets omdrejningspunkt. Det er her, vi snakker, skændes, griner, laver mad, laver lektier og generelt bare bruger meget tid. Køkkenet skal udtrykke, hvem vi er, og hvem vi gerne vil være. Køkkenet er derfor også blevet et investeringsobjekt, og vi bruger mange penge på at skabe det helt rigtige køkken for os. Folk vil ikke længere have et standardkøkken, det skal derimod være designet præcis til dem. Dette ved køkkenforhandlerne godt, og de fleste tilbyder derfor også skræddersyede køkkenløsninger, så det bliver tilpasset til det individuelle behov, og man kan få det lige, som man vil have det (Rasmussen & Agertoft, 2017).

Køkkenet startede i sin mest primitive form som et bål - senere som et ildsted, da folk fik mere permanente bosteder. Først i det 19. århundrede kom komfuret. Det var også omkring dette tidspunkt, at man fik tjenestepigekøkkener i de finere borgerlige hjem. Fruen i huset skulle ikke hjælpe til med det praktiske, for det havde man folk til. Dette havde også en påvirkning på køkkenets placering og udformning. Her lå køkkenet ofte langt fra spisestuen. Tit i kælderen. Sådant fortsatte det med at være så længe, der var tjenestefolk i husene. Modsat var det ude på landet, hvor man ikke havde tjenestefolk. Her blev køkkenet brugt som samlingspunkt både for husets beboere, men også for gæster, og derfor skulle køkkenet også være mere hjemligt. I mellemkrigsårene skete der en ændring i køkkenet, som nu skulle afspejle de nye sociale og familiemæssige normer. Køkkenets placering blev mere fri, da man på grund af det nye "elektriske køkken" ikke var afhængig af, hvor skorstenen var placeret. I takt med, at kvinderne kom ud på arbejdsmarkedet, medførte det også modernisering og forbedring i hjemmet. Det var også her, at ideen om et mere åbent køkken opstod. I 1960'erne kom køkken-alrummet. Køkkenet skulle ikke længere være en isoleret del fra resten af hjemmet, men derimod være en integreret del, hvor familien kunne være sammen og lave forskellige opgaver. Køkken-alrummet blev det dominerende køkkenvalg i resten af det 20. århundrede (Sommer, 2008).

I teksten "Det universelle køkken – fremtidens rum?" fra 2008 stiller Karen Lisa Salamon spørgsmålet om, hvordan fremtidens køkken vil se ud. "Vil vi i fremtiden

se en fortsat dyrkelse af råvarernes essens og minimalismen eller vil overdådighed og ornamentik vende tilbage til de danske køkkener?” (Salamon, 2008: 148). Fremtiden er nu, og køkkenet er stadig et vigtigt omdrejningspunkt i hjemmet. I 2000 lancerede Kvik ”SamtaleKøkkenet”, hvor alt skulle foregå omkring køkkenøen. Det var her, man gjorde status over dagen, og når der var gæster, stod de rundt omkring øen, mens maden blev tilberedt. Det var en måde at vise overskud på (Sommer, 2008). I dag har samtalekøkkenet ændret form, og både Kvik og Svane Køkkenet peger på, at køkkenet er blevet hjemmets nye samværsrum, hvilket kræver, at det skal kunne noget mere end bare at være køkken. Der er en udbredt tendens til, at køkkenet skal fremstå mere som et møbel end som et traditionelt køkken. Køkkenfunktionen skal gemmes væk, hvilket blandt andet kan gøres med Svane Køkkenets hide-away-skab og -væg, hvor man trækker en låge ud foran hele eller dele af sit køkken. Køkkenet kan være åbent og funktionelt, når man skal bruge det, og lukket væk bag et æstetisk ydre, når man ikke skal bruge køkkenfunktionerne, men derimod vil være sociale. Køkkenproducenten Kvik har ligeledes i flere år gemt hårde hvidevarer bag låger - og ved at fjerne synlige greb mindskes køkkenudtrykket også (Nielsen, 2016). Igennem tiden er køkkenet blevet til en vigtig identitetsmarkør i hjemmet (Sommer, 2008).

Problemformulering

Køkkenet er blevet det rum, vi samles i. Fra at have ligget gemt væk er det nu blevet hjemmets mest centrale rum. Med udgangspunkt i tre forskellige køkkener fra BoBedre's hjemmeside vil denne opgave påvise, hvordan disse er med til at skabe tre forskellige identiteter. Denne opgaves undersøgelsesfelt handler om: *Hvordan kan køkkener signalere identitet, og hvordan indbyder de til at blive brugt?*

Metode

Med udgangspunkt i tre køkkenreportager fra BoBedre's hjemmeside ønsker jeg i denne opgave at undersøge, hvordan køkkener kan signalere identitet. Dette vil jeg gøre ved først at se på Richard Jenkins identitetsbegreb for derigennem at få en forståelse af, hvad identitetsbegrebet dækker over. Samtidig vil jeg også se på Helga Dittmars teori om identitet, da hun ser på, hvordan vores ejendele fungerer som identitetssymboler. Dernæst vil jeg se på Daniel Millers strategier for tilegnelse. Til sidst vil det blive diskuteret, hvordan disse køkkener indbyder til at blive brugt, da måden, hvorpå vi benytter vores køkken, er med til at fortælle noget om, hvem vi er. I diskussionen vil jeg gøre brug af aktør-netværksteorien.

Empiri

De tre køkkenreportager er udvalgt fra BoBedre's hjemmeside og er alle tre hver især med til at vise nogle af de køkkentendenser, som har været gennem de seneste år.

Et stort fællesrum hvor køkkenet spiller hovedrollen

Det første køkken er at finde i Anne-Marie Buemanns og Tom Lundquists byhus i Nordhavn. Huset består af tre etager, hvor stueplan er ét stort fællesrum med spiseafdeling, køkken og dagligstue. Der er højt til loftet, og der kommer masser af lys ind i det store rum.

Billede 1: Fire billeder fra den første reportage der viser parrets køkken

Anne-Marie Buemann er administrerende direktør i OEO Studio, hvor filosofien er at skabe en forbindelse mellem nyt og gammelt. I samarbejde med køkkenfirmaet Garde Hvalsøe har OEO Studio designet dette køkken, hvor prototypen er det køkken, som står i Buemanns hjem. Køkkenet er designet i L-form for, at det kan fungere som rumdeler, men samtidig være åbent. Parret ønskede et køkken med en

gæstfri og hyggelig atmosfære, hvor udtrykket var varmt og elegant. Køkkenet, der er skabt i massivt egetræ, metal og marmor, fremstår mest af alt som et møbel i rummet. Selvom køkkenet har fået meget plads i stueetagen, var det vigtigt for husets beboere, at det ikke signalerede køkken på traditionel vis. Dette har de blandt andet forsøgt gennemført ved at fjerne højskabe og i stedet lave åbne hylder. Køkkenet er råt og enkelt. De fleste køkkenelementer er gemt væk, og der står kun det mest nødvendige service på hylderne. I kælderen opbevarer parret resten af deres service, og her har de også et ekstra køleskab. Anne-Marie Buemann er meget glad for at have fået muligheden for at få netop dette køkken hjem i sit eget hus (Stephensen, 2016)(Se alle billederne fra reportagen i bilag 1).

Køkkenet i stuen

I den anden køkkenreportage ved vi ikke, hvem ejerne er, men vi ved, at de bor nord for København og har hyret et firma til at stå for indretning af køkkenet. Det er arkitekt og køkkendesigner Julie Agerley fra Bo-tikken, som fortæller om familiens ønsker til indretningen. Køkkenet var noget af det første, som familien ønskede at lave om på, da de flyttede ind. I denne bolig er køkkenet placeret i spisestuen. Fra dagligstuen er der direkte udsyn til køkkenet gennem to dobbeltdøre, og det var derfor vigtigt for familien, at køkkenets elementer blev gemt væk så meget som muligt, og det skulle derfor mere ligne et møbel end et egentligt køkken. De elementer, blandt andet komfur, emhætte og køleskab, som skulle gemmes lidt væk, er placeret i en niche i væggen, så de ikke er så synlige, når man sidder i den anden stue og kigger ind. Køkkenet skulle passe sammen med den øvrige indretning, så for ikke at skille sig for meget ud er køkkenet i grålakeret massivt egetræ (Falhof, 2017a) (Se alle billederne fra reportagen i bilag 2).

Billede 2: Billede af køkkenet i den anden reportage. Billede 3: To billeder fra anden reportage som viser dele af parrets køkken.

Et køkken der samler rummet

Det tredje køkken befinder sig i et nybygget hus på Fyn, hvor Gitte bor sammen med sin mand. Parret ønskede sig et køkken, der var markant og havde et industrielt look, og som ikke blev gemt væk. Køkkenet, der er fra Vipp, er fremstillet i pulverlakeret metal med stålboardplade. Alt i sort. Køkkenet ligger i et stort, lyst rum mellem spiseafdelingen og opholdsstuen. Parret synes, at deres køkken er godt indrettet med køkkenøen i midten af rummet. Der er skuffer på begge sider af øen. Ind mod køkkenet opbevares køkkengrej, mens der på den anden side blandt andet opbevares duge og servietter. Hele køkkenet fik de som en samlet pakke, så alle elementerne passer godt sammen. Derudover sætter parret pris på, at de har fået et køkken, der kan tåle at blive brugt. Fra køkkenet er der en fin udsigt til haven og de omkringliggende marker (Falhof, 2017b)(Se alle billederne fra reportagen i bilag 3).

Billede 4: Billede af køkkenet i den tredje reportage

Teori

Der vil i det følgende blive redegjort for de valgte teorier: Richard Jenkins og Helga Dittmars identitetsbegreb, Daniel Millers tilegnelsesprocesser og Albena Yanevas aktør-netværksteori i forhold til designgenstande.

Identitetsbegrebet

I starten af det 21. århundrede voksede interessen for identitet - blandt andet på grund af medierne. Ifølge den britiske socialantropolog Richard Jenkins defineres identitet således:

”Identitet er vores forståelse af, hvem vi er, og hvem andre mennesker er, og samtidig henviser den til andre menneskers forståelse af, hvem de selv er, og hvem de andre er (os iberegnet). Identitet er derfor ikke givet på forhånd; den er også et produkt af enighed og uenighed, og den står i princippet altid til forhandling” (Jenkins, 2006: 29)

Ens identitet er ikke givet på forhånd, men er en igangværende proces, som hele tiden udvikler sig. Identitet er altså noget, der skabes. Vores identitet påvirkes af de sociale kontekster, vi befinder os i på det pågældende tidspunkt. Identitetsbegrebet indeholder to former for sammenligningsgrundlag; lighed og forskellighed, hvilke er grundprincipperne for identitet. Da identitet er en proces, handler den også om identifikation. Identifikation handler om den måde, hvorpå man adskiller sig fra andre enten som enkeltperson eller som en del af en gruppe.

Indimellem tænker mennesker over deres egen identitet. Det kan blandt andet være på grund af en opstået identitetskrise, hvor man ikke kan finde ud af, hvem man er, eller hvem man ønsker at være. Man ønsker, at andre skal opfatte en på en bestemt måde, og man forsøger derfor at fremstille sig sådan. Man skaber også sin identitet ud fra, hvem andre er - eller i hvert fald hvem, man tror, de er. Ens identitet skabes ud fra ens egen definition af, hvem man er, og hvordan andre opfatter en (Jenkins, 2006). Helga Dittmar peger i sin bog ”The Social Psychology of Material Possessions: To Have Is To Be” på, at det vestlige menneskes identitet også påvirkes af deres materielle ejendele. Ting har, udover deres praktiske funktion, også en symbolsk betydning. De ting, vi ejer, er altså med til at sige noget om, hvem vi er. Men dette kan kun foregå, hvis den symbolske betydning af ejendelen er socialt kendt. Som eksempel på dette nævner Dittmar et moderigtigt armbåndsur. Dette ur kan dog kun være et symbol på, at ejeren er med på moden, hvis de andre i pågældendes sociale gruppe også mener, at dette ur er moderigtigt.

Materielle objekter kan symbolsk kommunikere menneskers personlige karakterer. Folk udtrykker gennem deres ejendele, hvem de er, samtidig med, at de vurderer andres identitet gennem de ejendele, som disse personer ejer. Ifølge Dittmar skal vi

reflektere over vores egen identitet ved at se os selv udefra, som hvis en anden så på os. Dittmar mener, at ejendelenes betydning for identitet vil variere historisk og sociokulturelt. Forstået på den måde, at man ikke bare kan overføre denne tankegang om materielle objekter og identitet til andre steder i verden, da ikke alle genstande vil have samme betydning for alle befolkningsgrupper i verden (Dittmar, 1992).

Det er gennem genstandes symbolske betydning, at de kan signalere deres ejers identitet. Dittmar opstiller i bogen en skematisk model over materielle ejendes betydning for identitet (Se modellen i bilag 4). Her skelner hun mellem instrumentelle og symbolske betydninger. Det er ikke alle genstande, der bærer på en symbolsk betydning, og disse er de instrumentelle betydninger. Nogle genstande tjener blot det funktionelle formål, de er blevet givet. Under de instrumentelle betydninger er brugsrelaterede funktioner. De symbolske betydninger dækker over, at materielle ejendele udtrykker, hvem vi er. De genstande vi køber, vælger vi på baggrund af, at de skal vise noget om os selv. Det kan for eksempel være vores tøj eller måden, vi indretter og dekorerer vores hjem. Den symbolske del kan brydes op i to: kategorisk og selv-ekspressiv. Førstnævnte betegner de sociale grupper, vi tilhører, og som vi identificerer os med. Sidstnævnte omhandler det enkelte menneske og dets holdninger, værdier og egne kvaliteter. De materielle ejendele, vi forbruger gennem livet, danner tilsammen et symbolsk billede af vores personlige historie samt vores personlige og sociale relationer. De to underkategorier kan dog overlappende, da nogle genstande både kan repræsentere vores personlige værdier, men også vores sociale tilhørsforhold.

Materielle ejendele betyder altså to ting, når de formidler vores identitet mellem os selv og andre. For det første spiller de en rolle ved, at de bliver symboler for ejerens egne kvaliteter samt på dennes sociale gruppe. For det andet trækker folk på ejendele symbolske betydninger, når de vil danne sig et indtryk af andres identitet og vil placere dem i bestemte sociale grupper (Dittmar, 1992).

Tilegnelsesprocesser

Den britiske antropolog Daniel Miller undersøgte i 1980'erne beboernes tilegnelsesproces i en almennyttig boligblok i det nordlige London (Jensen, 2008). Gennem interviews med 40 lejere undersøgte Miller, hvordan disse havde tilegnet sig deres køkkener. Formålet var at se på forskellige måder at tilegne sig noget, hvor man havde det samme udgangspunkt. Alle køkkener i boligblokken var fra start monteret med skabe og VVS- og energiforsyninger, mens lejerne selv skulle stå for at levere de andre faciliteter. I studiet kom Miller frem til, at der var to yderpunkter. I

det ene tilfælde fremstod køkkenet i sin oprindelige tilstand, da lejerne stort set ikke havde foretaget nogen ændringer. Modsat var det i det andet tilfælde, hvor lejerne havde revet det hele ned og installeret et nyt køkken. Millers mål var at undersøge, om der var et mønster i lejernes transformationer af køkkenerne. Miller anvender i sin analyse begreberne fremmedgørelse og tilegnelse (Miller, 1988).

Overordnet set kom Miller frem til tre hovedstrategier for, hvordan beboerne i den almennyttige boligblok tilegnede sig deres køkkener. Den første strategi er bevaring, hvor man forholder sig passivt i forhold til indretningen i køkkenet. Her tilegner man sig slet ikke. Den anden er tildækning, hvilket betyder, at man kun foretager småændringer ved køkkenet, så det bliver mere personligt og passer til den, der bor i lejligheden, og man kan på den måde fjerne fokus fra de installationer, som fra kommunens side er fast inventar i køkkenet. Her forsøger man at tildække det fremmedgørende, og man tilegner sig i en vis grad. Den sidste strategi er udskiftning, hvor man aktivt vælger at ændre dele af eller udskifte hele køkkenet med nye installationer. Her sker der en fuldstændig tilegnelse, hvor man fjerner det fremmedgørende (Miller, 1988).

Aktør-netværksteorien

Albena Yaneva, der er lektor i arkitektoniske studier ved universitet i Manchester, har gennem sin forskning ofte anvendt aktør-netværksteorien på design og håndværk. Ifølge Yaneva er aktør-netværksteorien en måde til at se på design som noget, der enten kan forme vores adfærd eller erstatte den. De genstande, vi omgiver os med, er med til at påvirke vores adfærd. Da design kan være med til at påvirke vores beslutninger, og hvordan vi agerer rundt i verden, er design med til at formidle vores menneskelige relationer. Gennem teori undersøger Yaneva, hvordan design er med til at påvirke, hvordan mennesker er sammen i bestemte sociale situationer. Det er gennem design, at det sociale bliver skabt. Hvis vi skal forstå det sociale, er vi nødt til at se på de genstande, vi omgiver os med, da disse er med til påvirke vores adfærd og måden, vi er sammen på (Yaneva, 2009).

Yaneva gør brug af fire begreber fra aktør-netværksteorien i sine analysestrategier for design - nemlig script, affordance, connector og network. Script handler om, at alle designede genstande vil indeholde en idé om, hvordan verden skal være, og hvordan man skal agere med dem. Der er indarbejdet en vision i genstandene. I forbindelse med scripts ser man på, hvordan genstandene indbyder til at blive brugt, og hvordan de henvender sig til os. Affordance handler om handlingsrummet. Her ser man på, hvordan genstande får os til at agere samt, om det kræver en særlig

viden for beskueren at afkode genstandene. Connector og network handler overordnet set om, hvordan de enkelte genstande skaber et netværk med de øvrige genstande i dets omgivelser (Yaneva, 2009).

Køkkenet som identitetsskaber

Køkkenet ses i dag som et investeringsobjekt, der ofte bliver skiftet ud i forbindelse med flytning. Det er et vigtigt rum i vores hjem, der skal være med til at fortælle, hvem vi er. Køkkenet skal passe til vores livsstil og den aktuelle modetendens (Sommer, 2008). Det er derfor heller ikke så underligt, at parrene i de tre køkkenreportager har valgt at investere i et helt nyt køkken for derigennem at kunne vise, hvem de er. Alle parrene har valgt at tilegne sig deres køkken fuldstændig. To af parrene er flyttet ind i helt nye huse, mens det tredje har valgt at rive det køkken ned, der var i huset, da de flyttede ind, og udskifte det med et helt nyt.

I et gammelt maskinværksted i Nordhavn har man bygget en række eksklusive byhuse for at skabe et levende byrum med en blanding af både nyt og gammelt. Det er i et af disse nybyggede huse, at Anne-Marie Buemann og hendes mand har skabt deres hjem og installeret deres nye køkken, som hun selv har været med til at udvikle og designe i samarbejde med OEO Studio (Stephensen, 2016). Køkkenet repræsenterer den filosofi, som OEO Studio står for. Men da Buemann er administrerende direktør i virksomheden, kan man argumentere for, at de tanker, der ligger bag køkkendesignet, også stemmer overens med de værdier, hun gerne selv vil vise, at hun står for. I køkkenreportagen fortæller hun ligeledes, at ”det er fantastisk heldigt, at jeg fik mulighed for at installere vores eget design i det her nye hus” (Stephensen, 2016).

Parret nord for København har valgt at flytte køkkenet, så det, i stedet for at have sit eget rum, bliver en integreret del af spisestuen. Parret følte, at den tidligere placering virkede for klassisk og gammeldags, og køkkenet var derfor også noget af det første, de lavede om på, da de flyttede ind. Inden renoveringen havde der været nogle indbyggede skabe i nichen. Disse blev fjernet, og nichen gav i stedet plads til komfur og køleskab, som på den måde kunne gemmes lidt væk i væggen (Falhof, 2017a).

I det sidste køkken kan det være svært at tale om disse tilegnelsesprocesser, da parret bor i et helt nybygget hus, og de har været de første til at indrette det (Falhof, 2017b). De har derfor ikke kunnet tildække eller udskifte det fremmedgørende. Men

på sin vis er dette eksempel også med til at understrege, hvor populær denne udskiftningstendens er (Århus Stiftstidende, 2016). I stedet for at købe et hus og tilegne sig dette, så det passer bedst til en selv, vælger flere i stedet at bygge deres eget hus, og man får på den måde hele huset til at afspejle, hvem man er og gerne vil være - fremfor at gøre det igennem disse tilegnelsesprocesser. Det fremgår ikke af køkkenreportagen, om parret købte grunden med eller uden den gamle gårdbygning, men de har truffet det valg at bygge selv, og de har derfor kunne få det hele, som de gerne ville have det, hvilket er noget, parret sætter stor pris på (Falhof, 2017b).

Ved at bygge helt nye køkkener er parrene sikre på, at alle de valg, de træffer i forhold til materialer og indretning, fuldt ud vil være tegn på netop deres identitet. Gennem udskiftning prøver parrene at vise deres identitet. I de nye køkkener vil der være en række tegn, som kommunikerer identiteten. Når man udskifter sit køkken og skal finde et nyt, vil man automatisk reflektere over sin egen identitet. Man skal finde ud af, hvilke krav man stiller til sit fremtidige køkken, da disse lægger sig op af den identitet, man har, og den livsstil man fører. Gennem vores valg i køkkenet ønsker vi at blive opfattet på en bestemt måde. Vores identitet skabes jo netop af de materielle ejendele, vi besidder.

Dittmar skelner mellem instrumentelle og symbolske betydninger. Det er de symbolske, der er med til at udtrykke, hvem vi er. Igen skelnes der mellem en kategorisk og en selv-ekspressiv del. Det første køkken indeholder både kategorisk og selv-ekspressiv betydning. Gennem køkkenet signalerer Anne-Marie Buemann sine egne personlige kvaliteter og værdier samt det sociale tilhørsforhold, hun har til OEO Studio, hvor hun er administrerende direktør. Køkkenet, som hun selv har været med til at udvikle, afspejler i første omgang virksomhedens filosofi nemlig at skabe forbindelse mellem nyt og gammelt. Men denne filosofi er jo netop skabt på baggrund af hendes og hendes kollega Thomas Lykkes holdninger til design (Stephensen, 2016). Man kan derfor argumentere for, at det, som virksomheden står for, også stemmer overens med Buemanns holdninger og værdier. Køkkenet lægger op til en række identitetsmarkører som for eksempel kreativitet, innovation og en viden om, hvad der rører sig, hvilket Buemann helt sikkert har qua sit job. Det andet køkken har ligeledes nogle identitetsmarkører, som man kan sætte på ejerne - disse er blandt andet minimalister og ordensmennesker. Køkkenet skal fremstå som et møbel i rummet og skal passe ind med den øvrige indretning (Falhof, 2017a). Med dette in mente indbyder køkkenet altså ikke til rod og opvask. Det sidste køkken er det køkken, som minder mest om et traditionelt og funktionelt køkken. Det er et køkken, der indbyder til socialt samvær, og fra køkkenet har man fri adgang til

spiseafdelingen og stuen. Køkkenet samler rummene. Parret, der bor der, ville have et markant køkken, som var funktionelt, men samtidig indbydende. Til trods for det markante, sorte udseende er der en lethed over køkkenet, da det, i stedet for at være på sokkel som et traditionelt køkken, er på ben (Falhof, 2017b).

Hvordan indbyder køkkener til at bliver brugt?

Med aktør-netværksteorien ser man på, hvordan noget indbyder til at blive brugt. Dette passer også godt sammen med identitetsbegrebet, da måden, hvorpå vi benytter vores køkken, er med til at fortælle noget om, hvem vi er.

Billede 5: Køkken 1. Billede 6: Køkken 2. Billede 7: Køkken 3

De tre køkkener har stort set det samme script. De er åbne og imødekommende, og de er alle tre placeret i store, lyse rum. Holder man de tre køkkener op imod hinanden, ses det, at det tredje køkken fremstår mest som et køkken med en køkkenø i midten, hvor der kan stå flere omkring. Det andet køkken er i den helt modsatte boldgade og minder mest af alt om et møbel, mens det første køkken ligger lige imellem de to. Dette køkken bærer præg af både funktion og æstetik.

Af de tre køkkener er det køkken 2, der indbyder mindst til at blive brugt som køkken. På den måde ikke sagt, at det ikke fungerer, men udseendemæssigt er det mere æstetikken end brugsformålet, som er i fokus. Ser man på affordance, er det også dette køkken, som er sværest at afkode til at være et køkken, da det på afstand ikke ligner et køkken, men derimod mere et langt reolsystem for enden af rummet. Ejerne har forsøgt at skjule køkkenfunktionerne, og det kræver derfor mere som beskuer at afkode det. Køkkenudtrykket er også blevet formindsket idet, de har valgt ikke at have overskabe. Køkken 1 kræver også afkodning - dog ikke i samme grad. Det fremstår mere som et køkken, selvom køleskab og opvaskemaskine er gemt bag låger, der matcher resten af køkkenet. Her er køkkenudtrykket også blevet formindsket idet, der ikke er højskabe eller tunge overskabe. Samtidig er der heller ikke gjort brug af synlige greb på lågerne, hvilket også bidrager til et formindsket

udtryk. Det tredje køkken kræver ingen afkodning. Til trods for, at der ikke er nogen synlige hårde hvidevarer ud over ovnen, som med sin sorte farve nærmest går i ét med resten, er det tydeligt at aflæse, at der her er tale om et køkken, som kan tåle at blive brugt. Ser man på connector og network, skabes der i køkken 1 en forbindelse til de andre møbler og genstande i rummet på grund af de anvendte materialer. Derudover går stikkontakterne nærmest i ét med marmorbeklædningen på væggen. Køkkenets L-form skaber en opdeling mellem køkken og dagligstue. Den del, der går ud i rummet, inviterer andre til at være en del af det samvær, som kan foregå i køkkenet. Køkken 2 skaber ikke på samme måde muligheden for at indgå i socialt samvær med den, der laver mad. Køkkenet er placeret langs væggen, og man står derfor med ryggen til, når man arbejder i køkkenet. Det er derfor ikke selve køkkenfunktionen, som her er med til at skabe social sammenhæng, det er derimod spisestuefunktionen, der gør det. Køkkenrummet bærer mest præg af at være en spisestue, og man har derfor skabt et køkken, som passer godt ind i den øvrige indretning, og som minder om et møbel. I køkken 3 er køkkenet og spiseafdelingen smeltet sammen. På grund af køkkenøen skaber det her køkken de bedste rammer for socialt samvær. Her kan familie og gæster samles om øen og interagere med værterne. På det ene billede i køkkenreportagen står en sort træskammel for enden af køkkenøen - denne er med til, at der bliver skabt en social sammenhæng til køkkenet. Skamlen indbyder til, at også børn kan blive en del af madlavningen og køkkensamværet ved at komme op i højde med de voksne.

For overblikkets skyld findes der i bilag 5 et skema, hvor ovenstående skematisk bliver delt op i scripts, affordances og connector og networks.

Efter at have set på de tre køkkener fremstår det tydeligt, at der er en tilbøjelighed til, at køkkenet skal gemmes væk - i hvert fald de praktiske elementer i køkkenet. For det første skal man helst ikke kunne se, at de er køkkener. De skal være anderledes og fremstå som et møbel dog uden at gå på kompromis med funktionerne. Køleskabe, opvaskemaskiner og emhætter er gemt væk på forskellige måder for eksempel bag låger. Da køkkenerne er med i tre køkkenreportager for BoBedre, er der højst tænkeligt også ryddet særlig meget op den dag, fotografen har været forbi, men de tre køkkener fremstår ryddelige, og alle køkkenmaskiner og -redskaber er gemt af vejen på deres respektive pladser i skabene.

Dette passer godt ind i de seneste års køkkentendenser, hvor det meget har handlet om at gemme køkkenet væk. Svane Køkkenet gik all-in på denne tanke med deres hide-away-væg, hvor man kan gemme hele sit køkken væk bag en væg, når man

ikke skal bruge det - eller for at få et mere æstetisk udtryk i køkkenet, når det skal bruges til socialt samvær (Svane Køkkenet, u.d.). Flere andre køkkenproducenter har også arbejdet med denne form for skab eller lignende, hvor man kan gemme hele eller dele af køkkenet væk. En nyhed fra HTH er MagicMoveID, som minder om en moderne form for krydderihylde. Den er placeret bagerst i overskabene og kan køres op og ned, når den skal bruges. På den måde undgår man at have for meget stående fremme på køkkenbordet, som får køkkenet til at se køkkenagtigt ud (HTH, u.d.). Denne gem-væk-tendens har også spredt sig til hjemmets andre rum; for eksempel er det også blevet tid til at gemme alt væk ude i bryggerset, og i stuen skal man helst ikke fornemme tv'et i rummet, når det ikke er i brug (Fyllgraf, 2015; Gade, 2014).

Konklusion

Med udgangspunkt i de tre køkkenreportager fra BoBedre har denne opgave søgt at besvare spørgsmålet om, hvordan køkkener kan signalere identitet, og hvordan de indbyder til at blive brugt. Dette er blevet besvaret ved at gøre brug af de tre teorier: identitetsbegrebet, tilegnelsesprocesserne og aktør-netværksteorien.

Tilegnelsesprocessen har givet et indblik i, hvordan ejerne af de tre køkkener hver især har sat deres personlige præg på dem. Aktør-netværksteorien og identitetsbegrebet har bidraget mest til denne besvarelse, da de har givet et indblik i, hvad identitetsbegrebet dækker over samt, hvordan de indbyder til at blive brugt. Med udgangspunkt i de tre fremlagte teorier er de tre køkkener blevet analyseret og diskuteret, og jeg er kommet frem til følgende konklusion på spørgsmålet: Køkkenet er hjemmets samlingspunkt, og det skal udtrykke, hvem vi er. Vores identitet er ikke givet på forhånd, men er en igangværende proces, som hele tiden er til forhandling. De materielle ejendele, vi omgiver os med, er med til at påvirke vores identitet. Ejendele bliver et symbol på ejerens kvaliteter og dennes sociale gruppe. Når man vil danne sig et indtryk af andres identitet eller vil placere dem i bestemte sociale grupper, ser man blandt andet på deres materielle ejendele.

Det første køkken er i et stort fællesrum med spiseafdeling og dagligstue. Dets L-form fungerer som rumdeler, men er samtidig åbent. Dette køkken bærer præg af både at være funktionelt og æstetisk, og det har en varm og gæstfri atmosfære. Det andet køkken fremstår mere som et møbel snarere end et egentligt køkken. De fleste køkkenelementer er gemt væk, og rummet fungerer som spisestue. Det tredje køkken ligner mere et traditionelt køkken. Det har en køkkenø i midten, hvor der kan stå flere omkring. Da de tre par købte deres hjem, valgte de alle at tilegne dem

køkkenet fuldstændig. Parrene valgte at installere nye køkkener for derigennem at kunne vise, hvem de er. Det ene par valgte at rive det gamle køkken ned, mens de to andre flyttede ind i helt nye huse. Måden, hvorpå vi benytter vores køkken, er også med til at fortælle noget om, hvem vi er. De tre køkkener er åbne og imødekommende, og de er alle tre placeret i store, lyse rum. På forskellig vis indbyder køkkenerne til socialt samvær - enten ved at køkkenet bliver en del af rummet, og gæster kan have samvær med dem, der laver mad i køkkenet, eller ved at fremhæve spisepladsen som det sociale element i rummet. I de tre køkkener er der en tilbøjelighed til, at køkkenet til en vis grad skal gemmes væk. Dette passer godt ind i de køkkentrends, der har været i de senere år, hvor det netop har handlet om at skjule køkkenelementerne.

Hvis man om nogle år laver en lignende reportage om de samme køkkener og analyserer dem med henblik på, hvordan ejernes identitet kommer til udtryk, vil det være forventeligt, at det resultat, man kommer frem til, vil være et andet. Ifølge Richard Jenkins er vores identitet jo en igangværende proces, som hele tiden vil være til forhandling. Måske har parrene fået flere børn, nyt job eller nye holdninger og værdier i forhold til socialt samvær i køkkenet. Samtidig kan man ikke vide, hvilke nye tanker og holdninger, der til den tid vil være i samfundet til, om køkkenet stadig skal være hjemmets omdrejningspunkt. Det kan være, at parrene til den tid på ny har tilegnet sig deres køkkener ved at have foretaget ændringer ved det, så det igen vil vise deres aktuelle identitet.

Litteraturliste

Dittmar, H. (1992). A social constructionist perspective: Possessions as material symbols of identity. I *The Social Psychology of Material Possessions* (s. 65-94). Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf.

Falhof, J. L. (21. marts 2017a). Køkkenet i stuen. Hentet 7. juni 2017 fra bobedre.dk: <http://bodedre.dk/kokken/koekkenet-i-stuen>

Falhof, J. L. (2. april 2017b). Et køkken der samler rummet. Hentet 7. juni 2017 fra bobedre.dk: <http://bodedre.dk/kokken/et-koekken-der-samler-rummet>

Fyllgraf, H. (2. februar 2015). Gem gummistøvler og vasketøj væk. Hentet 15. juni 2017 fra invita.dk:

<http://www.invita.dk/presse/pressemeddelelser/2015/februar/gem-gummistovler-og-vasketoj-vak1/>

Gade, C. H. (4. august 2014). Gem dit tv væk. Hentet 15. juni 2017 fra boligmagasinet.dk: <http://boligmagasinet.dk/tips-tricks/gem-dit-tv-vaek>

HTH. (u.d.). MagicMoveID - en ny måde at tænke overskabe på. Hentet 15. juni 2017 fra hth.dk: <https://www.hth.dk/koekken/nyheder/magicmoveid/>

Jenkins, R. (2006). Social Identitet (1. udgave, 3. oplag udg.). Hans Reitzels Forlag.
Jensen, H.-C. (2008). Livsstilskøkkenet - "Alle har ret til et fedt køkken". I L.

Dybdahl, & I. Engholm, DESIGN: køkkenet (s. 131-146). København: Gyldendal.
Miller, D. (1988). Appropriating the State on the Council Estate. Hentet 8. juni 2017 fra http://www.jstor.org/stable/2802810?seq=1#page_scan_tab_contents

Nielsen, N. J. (10. marts 2016). Hvad skal køkkenet egentlig være? Hentet 11. juni 2017 fra Berlingske Livsstil: <https://www.b.dk/bolig/hvad-skal-koekkenet-egentlig-vaere>

Rasmussen, C. K., & Agertoft, C. (8. marts 2017). Alle køkkenforhandlere i Danmark. Hentet 11. juni 2017 fra madogbolig.dk: <http://www.madogbolig.dk/boligindretning/koekken-ideer-til-dit-koekken/alle-koekkenforhandlere-i-danmark#billede-4320-1>

Salamon, K. L. (2008). Det universelle køkken - fremtidens rum? I L. Dybdahl, & I. Engholm, DESIGN: køkkenet (s. 147-159). København: Gyldendal.

Sommer, A.-L. (2008). Fra ildstedskøkkenet til samtalekøkkenet. I L. Dybdahl, & I. Engholm, DESIGN: køkkenet (s. 9-23). København: Gyldendal.

Stephensen, N. K. (5. december 2016). Et stort fællesrum hvor køkkenet spiller hovedrollen. Hentet 7. juni 2017 fra bobedre.dk: <http://bobedre.dk/kokken/et-stort-faellesrum-hvor-koekkenet-spiller-hovedrollen>

Svane Køkkenet. (u.d.). MS12 KØKKENET - Smarte features til travle hverdage. Hentet 15. juni 2017 fra svane.com: <http://www.svane.com/dk/koekken/ms12>

Yaneva, A. (2009). Making the Social Hold: Towards an Actor-Network Theory of Design. Design and Culture 1:3, s. 273-288. Hentet 14. juni 2017 fra <http://www-tandfonline-com.proxy1-bib.sdu.dk:2048/doi/abs/10.1080/17547075.2009.11643291>

Århus Stiftstidende. (20. marts 2016). Det er en tendens at rive ned for at bygge nyt. Hentet 9. juni 2017 fra <http://stiften.dk/artikel/309491:Aarhus--Det-er-en-tendens-at-rive-ned-for-at-bygge-nyt>

Billedliste

Billede 1: Fire billeder fra den første reportage der viser parrets køkken – billedet er taget fra køkkenreportagen:

<http://bobedre.dk/kokken/et-stort-faellesrum-hvor-koekkenet-spiller-hovedrollen>
(hentet den 12. juni 2017)

Billede 2: Billede af køkkenet i den anden reportage – billedet er taget fra køkkenreportagen:

<http://bobedre.dk/kokken/koekkenet-i-stuen> (hentet den 12. juni 2017)

Billede 3: To billeder fra den anden reportage som viser dele af parrets køkken – billedet er taget fra køkkenreportagen:

<http://bobedre.dk/kokken/koekkenet-i-stuen> (hentet den 12. juni 2017)

Billede 4: Billede af køkkenet i den tredje reportage – billedet er taget fra køkkenreportagen:

<http://bobedre.dk/kokken/et-koekken-der-samler-rummet> (hentet den 12. juni 2017)

Billede 5: Køkken 1 – billedet er taget fra køkkenreportagen:

<http://bobedre.dk/kokken/et-stort-faellesrum-hvor-koekkenet-spiller-hovedrollen>
(hentet den 15. juni 2017)

Billede 6: Køkken 2 – billedet er taget fra køkkenreportagen:

<http://bobedre.dk/kokken/koekkenet-i-stuen> (hentet den 15. juni 2017)

Billede 7: Køkken 3 – billedet er taget fra køkkenreportagen:

<http://bobedre.dk/kokken/et-koekken-der-samler-rummet> (hentet den 15. juni 2017)

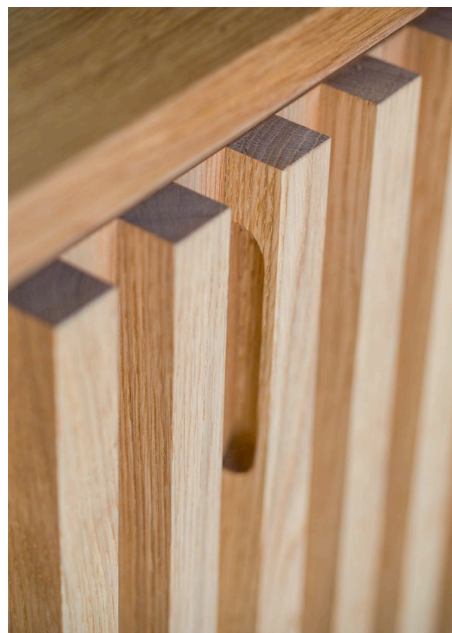

Bilag

Bilag 1

Billeder fra køkkenreportagen: Et stort fællesrum hvor køkkenet spiller hovedrollen.
Billederne er hentet fra BoBedre's køkkenreportage: Et stort fællesrum hvor køkkenet spiller hovedrollen (Stephensen, 2016).

Bilag 2

Billeder fra køkkenreportagen: Billederne er hentet fra BoBedre's køkkenreportage: Køkkenet i stuen (Falhof, 2017a).

Bilag 3

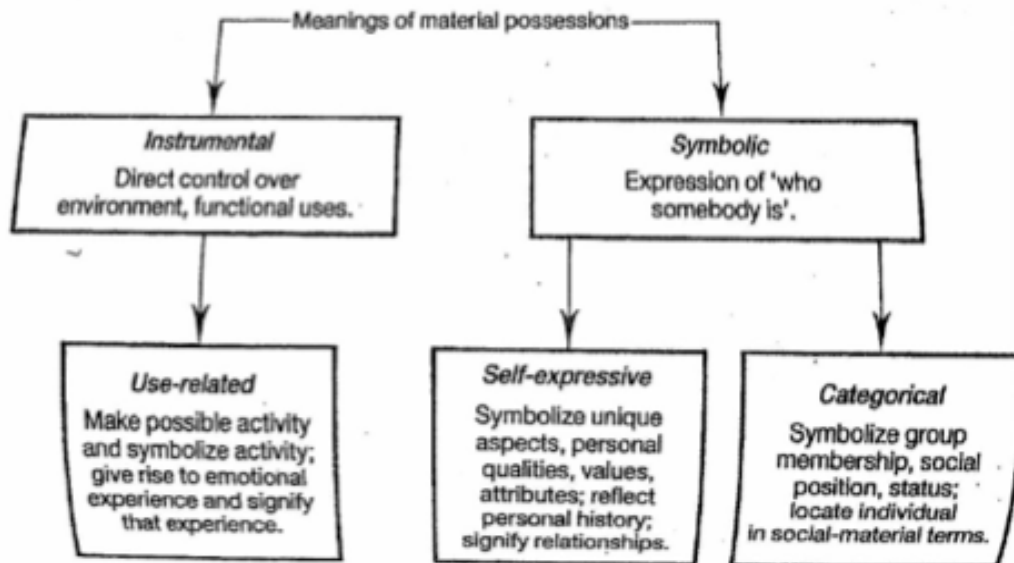
Billeder fra køkkenreportagen: Et køkken der samler rummet. Billederne er hentet fra BoBedre's køkkenreportage: Et køkken der samler rummet (Falhof, 2017b).

Bilag 4

Meanings of material possessions for identity - Model fra Helga Dittmars tekst "A social constructionist perspective: Possessions as material symbols of identity" fra hendes bog "The Social Psychology of Material Possessions" (Dittmar, 1992: 89).

Bilag 5

Skematisk oversigt over aktør-netværksteoriens begreber. Skematisk oversigt over de anvendte begreber fra aktør-netværksteorien.

De tre køkkener	Scripts	Affordances	Connector & networks
	<p>Imødekomme nde, åbent, stort, lyst rum.</p> <p>Indbyder både til at blive brugt og til ikke at blive brugt.</p>	<p>På afstand skal man lige se det an, men når man kommer tæt på, fremgår det også nogenlunde tydeligt, at det her er et køkken.</p>	<p>Der skabes et netværk til de andre møbler i rummet blandt andet på grund af materialerne. Stikkontakterne går i ét med marmorbeklædningen</p> <p>Man har formået at skabe et køkken, som fremstår som et møbel.</p> <p>Køkkenets L-form</p>

			<p>skaber en opdeling mellem køkkenet og dagligstue. Den del som går ud i rummet, inviterer andre til at være en del af køkkensamværet.</p>
	<p>Imødekomme nde, åbent, stort, lyst rum.</p> <p>Indbyder mindst til at blive brugt, da det ikke ligner et køkken, og man ikke kan se funktionerne.</p>	<p>På afstand kræver køkkenet en afkodning, da det ikke ligner et køkken.</p> <p>Kræver mere, at det skal afkodes, da det mere er et møbel end et køkken.</p> <p>Ejerne har forsøgt at skjule, at det er et køkken og det kræver derfor mere som beskuer at afkode.</p> <p>Minder allermest om et langt reolsystem, det eneste der gør, at det ligner et køkken, er vandhanen og et par træskærebrætter i den ene ende.</p>	<p>Bærer præg af en spisestue.</p> <p>Køkkenet passer ind i den øvrige indretnings udseende.</p> <p>I dette køkken er det ikke selve køkkenfunktionen, som er med til at skabe en social sammenhæng. Det er derimod spisestuefunktionen.</p>
	<p>Imødekomme nde, åbent, stort, lyst rum.</p> <p>Indbyder mest til at blive brugt.</p> <p>Der er en</p>	<p>Køkkenet kræver ingen afkodning.</p> <p>Til trods for at der ikke er nogen synlige hårde hvidevarer ud over ovnen, fremstår det som et køkken.</p>	<p>Køkken og spiseafdeling smelter sammen.</p> <p>Gennem den sorte træskammel dannes der en social sammenhæng til køkkenet. Skamlen indbyder til at også</p>

	køkkenø, man kan være mange omkring.		børn kan blive en del af madlavningen og køkkensamværet, ved at komme op i højde med de voksne. På grund af køkkenøen indbyder køkkenet også til socialt samvær, da familie og gæster kan samles omkring denne.
--	--------------------------------------	--	--